

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Traneröds mosse, Grindhus och Lilla Klåveröd i Svalövs och Klippans kommuner

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Traneröds mosse, Grindhus och Lilla Klåveröd
Kommun	Svalöv och Klippan
Socken	Konga och Riseberga
Gränser	Området är markerat med heldragen svart linje på bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	Klåveröd 1:68 (del av), Ljungby 2:29, Ljungby 3:2, Ljungby 5:22, Bonnarp 1:2 och Riseberga - Svenstorp 13:1 (del av)
Läge	Området är beläget på Söderåsens platå ca 3 km sydväst om Ljungbyhed och ca 8 km VNV om Röstånga
Kartblad	Topografiska kartan: 3C Helsingborg SO Ekonomiska kartan: 3C3h Ljungbyhed
Koordinater	x: 1336850 y: 6216212
Naturgeografisk region	Nr 8, Nordöstskaånes barrskoglandskap
Areal	120 ha land
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som utmärkts med kraftig heldragen svart linje på bifogade karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Syftet med reservatet

är att:

- återskapa och bibehålla Traneröds mosse som ett myrområde med naturlig hydrologi,
- återskapa och bibehålla mossens representativa särdrag som sydvästlig mosse med kantskog av björk och dess biologiska samt geovetenskapliga värden,
- bevara och utveckla de kulturhistoriska och biologiska värdena vid Grindhus och Lilla Klåveröd som återspeglar Söderåsens karaktär under senare delen av 1800-talet och som ligger i anslutning till mossen,
- tillgodose allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets natur samt informera besökare om områdets natur och kulturhistoriska värden.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning,
2. anordna upplag utom tillfälliga för jord- och skogsbrukets behov,
3. vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär, såsom att gräva, schakta, fylla ut eller rensa diken,
4. utföra skogsodling på förut icke skogbärande mark,
5. kalavverka lövskog,
6. genom skogsodling omföra lövskog till barrskog,
7. omföra hagmark eller ängsmark till åker eller kultiverad betesmark,
8. gödsla eller tillföra gödselmedel, jordförbättringsmedel eller kemiska bekämpningsmedel,
9. införa för området främmande växt- eller djurarter,
10. dika,
11. dra fram ledning.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet

1. utmärkning av och upplysning om reservatet,
2. röjning och gallring av träd och buskar, såsom närmare anges i fastställd skötselplan,
3. skötsel av betesmark, slåttermark och åker såsom anges i fastställd skötselplan,
4. uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. ta bort, täcka över, borra, mejsla, måla eller på annat sätt skada block, stenmurar, levande eller döda träd, buskar och stubbar,
2. inplantera för området främmande djur- och växtarter,
3. elda på andra platser än de i området anvisade,
4. framföra cykel eller motordrivet fordon annat än på upplåtna vägar,
5. parkera annat än på för ändamålet anvisad parkeringsplats,
6. tälta eller ställa upp campingbil, husvagn eller motsvarande,
7. på störande sätt använda musikinstrument, radio, CD-spelare eller annan ljudanläggning,
8. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar samt gränsmärken undantagna.

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för åtgärder i samband med skötsel av området samt anordnande av information i enlighet med av Länsstyrelsen fastställd skötselplan eller för drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar tillhörande kommunen, el- och teledistributör. Föreskrifterna skall heller inte utgöra hinder mot normalt underhåll av vägar.

Länsstyrelsen erinrar om att det enligt 7 kap 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Beskrivning av området

Traneröds mosse är belägen på Söderåsens platå ca 170 m ö h. Det omgivande landskapet består av ett flackt moränlandskap med avbrott av mycket markerade sprickdalar och åsens kantpartier. I den nära omgivningen dominerar skogsbruk och öppna samt igenvuxna betesmarker och små åkerlyckor. Det förekommer även mindre avsnitt med bokskog och lövblandskog.

Mossen är en igenväxningstorvmark som utvecklats över en djup spricka i berggrunden. Den mäktigaste lagerföljden är 18 m. De övre 10 m består av höghumifierad vitmossetorv och under denna finns lager av kärrtorv och gyttejor. Traneröds mosse är avdelad i två hydrologiska enheter. I den norra delen av mossen finns det betydligt mer dikningar och spår av täktverksamhet än vad det gör i den södra. Omfattningen av hydrologisk påverkan är dock förhållandevis ringa. Mossen ligger på en regional vattendelare och avvattnas på två håll av Rönne å via Klövbäcken och Skärån. Den är därför betydelsefull både när det gäller avrinningen och klimatet i omgivningarna.

Arealmässigt domineras myrkomplexet av en koncentrisk mossebildning. Mossen ligger an mot fastmarken i så gott som hela sin omkrets och avgränsas av ett smalt björkbevuxet laggkärr. Kärren är vidsträckta i norr och nordväst. I nordväst har ett drag avskilt den koncentrisk mossen från en välvd mindre mossebildning.

Huvudmossen består till övervägande del av en plan, skoglös högmosse. Utifrån flygbilder från 1947 kan dock konstateras att den mer än halverats i areal allteftersom den skogsbevuxna myren brett ut sig. I söder finns en mindre fastmarksholme.

Till skillnad från andra koncentriska mossar är tuvorna och höljorna på Traneröds mosse inte symmetriskt ordnade utan förefaller snarare något kaotiska i sin struktur. Detta kan bero på att mosseplanet är förhållandevis torrt, så att ristuvorna har en övervägande dominans.

Mosseplanet är uppbyggt av framför allt tuvbildande vitmossor, som *Sphagnum magellanicum*, *Sphagnum rubellum* och *S. imbricatum*. I höljorna dominerar

exempelvis *Sphagnum balticum*, *S. tenellum* och *S. cuspidatum*. Bland kärlväxterna är artantalet relativt lågt. Tuvkrönen domineras helt av ljung (*Calluna vulgaris*), klockljung (*Erica tetralix*) och emellanåt kråkris (*Empetrum nigrum*). Andra vanligt förekommande arter är tuvsäv, tuvull, rosling, tranbär och rundsileshår (*Scirpus caespitosus*, *Eriophorum vaginatum*, *Andromeda polifolia*, *Oxycoccus quadripetala* och *Drosera rotundifolia*). I sydost finns även enstaka förekomster av ullsäv (*Scirpus hudsonianus*) och nära fastmarksholmen i söder finns ett antal hölJOR som domineras helt av ängsull (*Eriophorum angustifolium*).

Ett särdrag hos Traneröds mosse gentemot andra sydvästliga koncentriska mossar är att den domineras av glasbjörk (*Betula pubescens*). Dessutom har den som enda mosse i länet ett relativt välutvecklat och till stora delar opåverkat laggkärr. Vid jämförelse med äldre flygbilder kan dock konstateras att Traneröds mosse förändras. Bara för 40 år sedan bestod kantskogen nästan uteslutande av björk och var betydligt glesare, medan den nu har mycket påtagliga inslag av gran (*Picea abies*) och tall (*Pinus sylvestris*) samt är tämligen tät. Denna växtgeografiska mossetyp har blivit sällsynt till stor del beroende på torvbrytning och nyodlingar. Kvävenedfall har också påskyndat igenväxningen. Idag utgör Traneröds mosse därför ett av de få kvarvarande representativa exemplen på denna mossetyp.

I kantskogen påminner i stort markvegetationen om den på mosseplanet. Skillnaden är att marken är relativt väl-dränerad på grund av den sluttande topografin och att förhållandena dessutom är skuggiga. De arter som tillkommer är bl a bladmossor och vitmossor som *Sphagnum parvifolium* och *S. nemoreum*.

Laggkärrs vegetation varierar mellan alkärr i torra avsnitt och björksumpkärr i dikade partier, samtidigt som fuktiga delar innehåller blandbuskkärr med vide och olika former av öppna fattigkärr. Vanligt förekommande arter är bl a *Sphagnum angustifolium* och *S. papillosum* i botten-skiktet samt kalla, vitag och myrlilja (*Calla palustris*, *Rhynchospora alba* och *Narthecium ossifragum*) i fältskiktet. Vattentillskottet till det smala laggkärret kommer huvudsakligen genom avrinning från mossen och den omgivande fastmarken. Längs den västra kanten är dock några källor framträdande. Myrkomplexet som helhet avvattnas av Klövbäcken vilken här har sitt källområde.

Förutom dikningarna inskränker sig kulturpåverkan till några mindre torvgravar i den östra laggen och mossekanten samt den gamla markeringen av den tidigare länsgränsen, vilken markerats genom att en torvvall byggts upp. Denna framträder idag dock bara som en låg förhöjning med ett grunt igenvuxet dike.

Jordbruksmarkerna som ligger i söder och nordväst är småskaliga och av högt kultur- och naturvårdsintresse då de till största delen ej är påverkade av handelsgödsel. I söder finns en utmarksrest och i nordväst gamla terrasserade inägor vilka bibehållit samma karaktär sen 1800-talet. Förekommande arter i Grindhus är bl a kambräken, slättergubbe och svinrot (*Blechnum spicant*, *Arnica montana* och *Scorzonera humilis*), samt flera bestånd av bergbräken (*Dryopteris limbosperma*) längst i söder. Hävdgynnade arter som förekommer i Lilla Klåveröd är bl a jungfrulin, blåsuga, svinrot och Jungfru Marie nycklar (*Polygala vulgaris*, *Ajuga pyramidalis*, *Scorzonera humilis*, *Dactylorhiza maculata ssp maculata*). Träden i Grindhus är tydligt präglade av friställning och betespåverkan. I Lilla Klåveröd var området under 1990-talet ohävdad under en ganska lång period. Samtliga av de befintliga träden är här alltså inte präglade av friställning utan det finns en hel del, framför allt björk och asp, som vuxit upp under senare tid och medfört mer igenväxningskaraktär hos betesmarkerna.

Vissa av de mer trädbevuxna delarna har dock endast skötts genom röjning eller lämnats till fri utveckling sista tiden. Här finns liksom i Grindhus ett flertal hävdgynnade arter. Området är kuperat och till viss del terrasserat. I väster finns en ravin som sluttar ner mot ett lite flackare område i anslutning till Mölledammen.

Ur faunasynpunkt har mossen uppmärksammas på grund av häckande orre. Arten försvann dock från mossen under ett tiotal år under 1990-talet. Främsta anledningen till att häckningsplatsen övergavs är antagligen den drastiska minskningen av öppna naturbetesmarker i anslutning till mossen samt igenväxningen av det öppna mosseplanet. De förstnämnda har försvunnit dels genom igenplantering och dels genom igenväxning. Orrrens val av spelplatser verkar styras bl a av huruvida det finns ett brett synfält runt spelplatsen. Fäladsmarker och betesmarker med inslag av risvegetation står för ett väsentligt födotillskott i orrarnas totalbiotop. En starkt bidragande orsak till försvinnandet kan också vara den ökade förekomsten av mård i området. Det verkar även ha förekommit häckande tofsmes ute på mossen för första gången under 2006. I övrigt är det främst laggkärren samt kärrpartier i mossens omgivning som är av intresse när det gäller fågelfaunan. Här finns bl a häckande skogssnäppa, stjärtmes och mindre hackspett. Klövviltstammen består huvudsakligen av älg och rådjur, men även kronhjort har observerats.

Även fjärilar har inventerats på Traneröds mosse och av de fyra skånska dagfjärilsarter, vars huvudsakliga habitat utgörs av moss- eller myrmark, har starrgräsfjäril, myrpärlemorfjäril och violett blåvinge påträffats.

Ärendets handläggning

Staten har genom förvärv och fastighetsregleringar blivit ägare till merparten av mossemarken i Klippans kommun. Syftet har varit att bilda naturreservat. Mossemark och odlingslandskapsrester vid Grindhus och Lilla Klåveröd i Svalövs kommun har förvärvats av Region Skåne för naturvårds- och rekreationsändamål. Markägare, övriga kända sakägare och berörda myndigheter har förelagts att inkomma med synpunkter på förslaget till naturreservat. Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersökning, Skogsstyrelsen, Region Skåne och kommunerna har tillstyrkt förslaget. Klippans kommun anser att reservatet bör utvidgas ytterligare. Kommunen anser även att det i den föreslagna skötselplanen bör finnas mer ingående målformuleringar kring den betesgynnade kärlväxtfloran i naturbetesområdena.

Länsstyrelsen gör bedömningen att ytterligare utökning av reservatet idag inte är aktuellt. Önskemålen kring mer ingående målformuleringar angående den hävdgynnade kärlväxtfloran har tillmötesgåtts i skötselplanen.

Skäl för beslut

Större delen av naturreservatet utgörs av ett Natura 2000-område enligt habitatdirektivet SCI (SE 0430106). Området är av riksintresse för naturvård (N58) och friluftslivet (L52). Det är delvis medtaget i ängs- och hagmarksinventeringen som klass II objekt, i Myrskyddsplan för Sverige och i länets naturvårdsprogram 1996. Området är utpekad som ett klass 1 område (Särskilt höga naturvärden).

Traneröds mosse har höga geovetenskapliga värden då den är en av få kvarvarande koncentrisk mossar av sydvästlig typ med skoglöst plan och kantskog av björk. Den är representativ i sin morfologiska uppbyggnad och har dessutom mycket mäktiga lagerföljder.

Mossen är av klimatologisk och hydrologisk betydelse då den ligger på en regional vattendelare och dräneras åt två håll till Rönne å. Den utgör en reglerande

effekt både när det gäller avrinningen och har påverkan på det omgivande lokalklimatet.

I området finns höga biologiska värden både när det gäller flora och fauna. En av de tidigare anledningarna till att mossen uppmärksammas är att häckande orre observerats där, liksom även en del andra fåglar vilka är beroende av öppna mosseplan. Ur florahänseende är det framför allt Grindhus som är intressant med många indikatorarter och sällsynta arter som bara växer på betesmark med lång kontinuitet.

Kulturarhistoriska värden finns framför allt i Lilla Klåveröd och Grindhus, som har ett mycket välbevarat utseende och bevarade strukturer från 1800-talet. Där finns även rester från ett ännu mer ålderdomligt odlingslandskap. Både Grindhus och Lilla Klåveröd har en mycket lång hävdhistoria.

Naturreseptatet är betydelsefullt för forskning och undervisning både som geovetenskaplig referenslokal när det gäller den kvartära utvecklingen i regionen och som demonstrationsgård för odlingslandskapets natur- och kulturvärden.

Friluftslivet är redan etablerat i området. Området har höga upplevelsevärden och är dessutom naturskönt.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda, återställa eller nyskapa värdefull naturmiljö för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreseptat.

Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreseptatet är av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut samtidigt med reservatsbildningen.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Reservatets gränser ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 031522) och Naturvårdsverkets anvisningar.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog landshövding Göran Tunhammar, beslutande, naturvårdsdirektör Camilla Jönsson, Stina Westlin plan- och bostadssektionen, Anna Månsson rättssektionen och Ylva Setterby, naturskyddssektionen, föredragande.

Göran Tunhammar

Ylva Setterby

Bilagor

1. Karta över reservatets avgränsning
2. Hur man överklagar

Tillhör Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet
Traneröds mosse, Grindhus och Lilla Klåveröd i Svalövs
och Klippans kommuner, Skåne län.

Dnr 511-35517-06
1214-213

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

